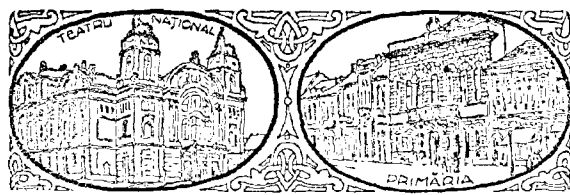
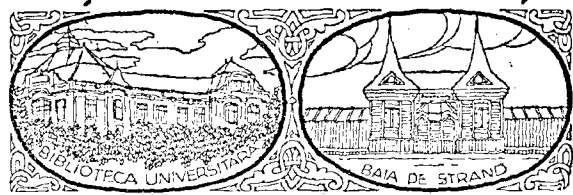
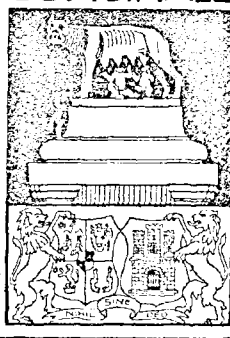

ADMINISTRAȚIA

FOAIE SPECIALĂ PENTRU INTERESELE SOCIALE FINANCIARE ȘI CULTURALE ALE ADMINISTRAȚIEI

COMUNALE

BIROUL REDACȚIEI:

STR. COGĂLNICEANU 4, ETAJ I. TELEF. 2-38

REDACTOR RESPONZABIL:

Dr. E. A. DANDEA

ABONAMENT:

PE UN AN 75 LEI, PE JUM. AN 40 LEI, UN NUMĂR 4 LEI

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ

EPRODUCEREA FĂRĂ ARĂTAREA ISVORULUI
E INTERZISĂ

PARTEA OFICIALĂ TOTUȘI SE POATE RE-
PRODUCE FĂRĂ NICI O RESTRICȚIUNE

Incoronarea primului Rege al României Intregite

În vechea cetate romană, a gloriei lui Mihai Viteazul, a suferințelor lui Horia, Cloșca, Crișan, Caterina Varga, Avram Iancu și a altor mulți martiri ai neamului pe locul mărețului act din 1 Decembrie 1918, s'a pus la 15 Octombrie pe capul Suveranului nostru Coroana de Rege al tuturor Românilor. În această zi *inimile tuturor* Românilor au fost la Alba-Iulia: atât a celor, cari au avut fericirea să serbeze încoronarea suveranului lor cât și a celor peste două milioane din frații noștri de sânge și de limbă, cari trăesc — bine, rău — în Ucraina, Iugoslavia, Ungaria, Bulgaria, Grecia, Albania și America. Pretutindeni, unde trăesc Români, aceia să gândească cu dragoste și respect la Regele nostru, puternicul simbol al unității naționale.

Primul pas al Regelui încoronat a fost acela, că M. S. împreună cu întreaga Augusta familie, cu întreg guvernul și demnitarii țării și a străinătății s'a prezentat la Arenele Romane în București în mijlocul capilor administrațiilor comunale, a primarilor din toată țara. Prin aceasta M. S. a dat încă o dovadă, cât e de adânc cunoscător a mijloacelor consolidării; a accentuat, că așteaptă dela administrație să lucreze cu tot sufletul și din toate puterile, că atunci propășirea țării e asigurată.

Nu avem menirea și loc pentru a descrie mărețele sărbări ale încoronării. A făcut-o presa de zi. Dăm numai la »Partea oficială« »Manifestul« M. S. regelui dat către națiune din prilejul încoronării și continuăm cu munca pentru a împlini dorința Suveranului nostru care e și a fiecărui bun român.

Dorim din inimă, că D-zeu să ajute Țării, ca ea să se consolideze cât de curând, sub înțeleapta ocârmuire a primului Rege a tuturor Românilor!

Ordonarea gospodăriei orășenești.

Conferință ținută la a II-a adunare generală a Uniunii Orașelor Române, care a avut loc în București, la 18 Octombrie 1922, după serbările încoronării M. M. L. L. Regele Ferdinand și Regina Maria

de E. A. Dandea, consilier comunal Cluj,
Secretar al Uniunii Orașelor Române.

La izbucnirea războiului mondial orașele au fost în toiul dezvoltării lor, care dezvoltare a fost ajutată și condiționată de prosperarea industriei, tehnice, comerțului: de evoluția culturală și economică generală, care atrăgea, din diferite motive, tot mai multă lume la orașe.

În urma revoluției franceze s'a decretat în toate țările libertatea alegerii domiciliului. În timpul următor acestor evenimente s'a ușurat în mod, până atunci neînchipuit, mutarea din un loc în altul, prin crearea și estinderea tot mai mare a liniilor ferate. Secundat de împrumuturile acestea și de inventarea a tot mai multor mașini, capitalismul s'a întărit din ce

în ce, și a transformat industria în uzine și fabrici mari; în comerț a fondat întreprinderi mari și pentru operațiile de bani necesare s'au creat instituții financiare puternice. Toate acestea au întrebuințat mase de brațe de muncă neasămănat mai mari ca întreprinderile similare ale timpurilor mai vechi, astfel că nevoia de muncă nu s'a putut îndestula numai prin oferta locuitorilor din orașe. Prin răspândirea civilizației, cerințele materiale și culturale s'au resimțit în pături din ce în ce mai largi ale poporului, care, și din acestea motive, au gravitat tot mai mult spre orașe cauzând aglomerarea lor rapidă; și o dezvoltare economică culturală corespunzătoare.

Dar în și, după războiul orașele noastre ca și întreaga țară au stagnat din punctul de vedere al dezvoltării lor economice și culturale, ba, au suferit distrugeri, pe care de abia acum începem să le înlăturăm, ca să putem astfel realiza ori continua viața normală de oraș modern prin acumularea de bunuri culturale și materiale. Din cauza caracterului lor de aglomerare a locuințelor, pricinuită în mare parte — după cum am arătat — de cauze economice, în special de sistemul capitalist de producție, orașele adună în ele forța fizică și intelectuală a țării. Cetățenii înființează instituții culturale, condițiuni de trai în confort, o viață culturală intensă, care apoi devine accesibilă și pentru masele mari ale poporului. Iluminatul electric, apeductul, pavarea străzilor, încălzirea centrală și cu gaz, băile, parcurile, locurile și ocaziile de distracție, apoi școlile superioare, bibliotecile, muzeele, spitalele, sanatoriile ca și mijloacele de comunicație s. a., sunt toate rezultatele dorinței cetățenilor de a fi părtașii unei civilizații cât mai superioare, care se dezvoltă la orașe — ca și însuși orașele — incomparabil mai repede ca la țară. Dar cu modernizarea orașelor crește multiplicitatea problemelor administrative și *răspunderea conducerii lor*. Măsurile de reglementare, executare, problemele coordonării intereselor comunale cu cele particulare ale cetățenilor de o parte, pe de altă parte, cu acelea generale ale statului, precum și distingerea, recunoașterea necesităților publice, se complică tot mai mult astfel că conducerea administrației în respectul tuturor acestor interese spre binele societății întregi pretinde *vederi tot mai largi* și o procedură sistematică bine gândită, adică un *program de politică comunală*.

Administrația orașenească își îndeplinește cu adevărat chemarea sa atunci când lasă liberă dezvoltarea individuală, când sprijinește

acțiunea economică, când e înțelegătoare a necesităților publice și, în consecință, atunci când dispozițiunile sale servesc atât interesele mari ale neamului cât și cele individuale, și, prin ambele, prosperarea orașului.

Având în vedere că problemele administrației viitoare sunt în primul rând probleme sociale, cari pretind jertfe materiale insuportabile în general pentru o gospodărie neordonată de azi — *în fruntea programului amintit trebuie să punem chestiunea ordonării finanțelor orașenești* în așa măsură, ca satisfacerea cerințelor ivite prin dezvoltarea orașelor, lățirea și înaintarea civilizației să fie asigurată.

Greutățile realizării unei bune administrații în orașe — și mai ales greutatea rezolvării problemei financiare, fac în deceniile din urmă, obiectul celor mai serioase preocupări. Cercetarea științifică a acestor probleme formează în literatura economiei sociale, din nefericire nu în țara noastră — biblioteci întregi. Stabilirea principiilor fundamentale, teoria și statistica acelor chestiuni multiple, atât de diferită în diferitele țări ale lumii civilizate au fost preocupările celor mai de seamă economiști și oameni politici.

Orașele României au făcut parte din cinci sisteme de administrație deosebite și anume: a vechiului Regat, a Ungariei, Austriei, Rusiei și a Bulgariei. Cu toate că se vorbește foarte mult de unificare cu și fără furcă — totuși până azi forurile competente nu au studiat încă cu seriozitate toate acestea sisteme, necum să fi purces la acte legislative menite să aducă ordonarea gospodăriei comunale. Nu avem nici măcar o statistică comparativă a finanțelor comunale între ele și a impozitelor comunale cu cele de stat.

Problema ordonării gospodăriei orașelor noastre ne fiind studiată în deajuns, prezentarea unei icoane generale a acestei gospodării, e foarte anevoioasă. E timpul ca cei în drept, atât în interesul orașelor cât și în al țării, să facă tot posibilul pentru a scoate administrația orașelor din situația prezentă, când stările variază de la oraș la oraș, și în general le lipsesc mijloace de comparare și de orientare.

Să amintesc numai că după datele adunate cu sîrguință și mari greutate de Dl. ing. C. I. Sfințescu în orașul Ocnele-Mari cade pe cap de locuitori 30 Lei, în București 133, iar în Odobesti 270 lei impozit.

Pentru a fi posibilă sanarea relelor, a căror greutate o simțim cu toții — se impune să căutăm cauzele acestor rele, examinând da-

tele și structura gospodăriei orașelor: bilanțul averii lor.

Cum din cauza lipsei datelor și scurtimei timpului nu Vă pot prezenta acest tablou, sunt silit a mă mărgini la arătarea cauzelor generale a disordinei în gospodăria comunelor și la prezentarea unor modalități pentru înlăturarea acestor neajunsuri.

Cauzele dezordinelor în gospodăria comunală sunt de trei feluri: 1. acele rezultate dintr-o gospodărie comunală nerațională; 2. acele rezultate din dispozițiile factorilor din afară de administrația comunală, — a statului — și 3. acele generale, rezultate din situația economică-financiară deplorabilă în care se află mai toate țările după război.

Ad. 1. Într'adevăr, să încercăm a ne cunoaște gospodăria, privindu-o cu ochii unui critic obiectiv. Vedem într'un loc dorința de a forța dezvoltarea comunei peste măsura normală, naturală, forțare ce pricinuește perturbări în gospodărie. Mai dezastruos este pentru o comună însă, conservatismul exagerat, ținerea morțișă la instituțiile și metodele de gospodărie dovedite necorespunzătoare scopului, cum ar fi de pildă preferirea concesiunilor cu ori ce preț față de regie proprie fie cât de avantajoasă. Lipsa totală de mobilitate a spiritului de a introduce lucruri și proceduri noi e tot așa de dăunătoare, ca experimentările prea îndrăznețe.

Birocratismul încăpăținat, ori lipsa de program consecvent în operațiile de gospodărie comunală, stânenesc prosperarea sănătoasă tot așa, ca și goana după popularitate, sau „merite“ rău înțelese față de superiori, fără să mai amintim urmările detestabile a unei gospodării care se lasă influențată de capriciile grupărilor, care se perindează la putere.

Grupările politice — partidele — și celea economice — băncile și marile industrii — atrag în multe cazuri în sfera lor de interese conducătorii orașelor, dintre cari cei mai puțin rezistenți tentațiunilor, devin, astfel, apărătorii intereselor speciale ale acestor grupări în loc de a fi administratori imparțiali.

Prin intrarea politicianismului în administrație, prin nepotismul ce se poate observa în unele locuri, și mai ales, din cauza lipsei unei stabilități în funcțiune și a salariului într'adevăr rușinos ($\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{6}$ din leafa funcționarilor particulari) din care trebuie să vegețeze bietul funcționar administrativ cinstit, se observă în multe locuri lipsa puterilor de muncă tinere, devotate și suficient calificate, cu cultură suficientă pentru a munci conștient fără a

se epuiza în intrigi și ambiții personale mici, și fără a alerga după foloase materiale, sau menajarea vanității proprii dându-și o importanță pe care nu o au.

Din motivele de mai sus — lipsa de pricepere și independență — nici funcționarii cei de bună credință și zeloși nu-și pot valida totdeauna bunele intenții. Căci va trebui să dispară cu totul din administrație așa zisa „bună voință“ platonice, zimbetul ironic de pe buzele pesimiștilor și a indiferenților, cum și invidia plină de intrigi. Aceste *trebuie* să facă loc odată solidarității, colegialității și concursului activ, înțelegător! Din lipsa acestora rezultă risipirea banului comun, neexecutarea bugetelor, ba fapte și mai triste.

ad. 2. Dacă cauzele enumerate mai sus împiedică bunul mers al gospodăriei comunale, unele dispoziții pozitive ale statului, care face gospodărie egoistă, fiind totodată legiuitor unilateral, sunt adevăratele cauze ale crizei financiare în care, trebuie să recunoaștem, că am ajuns azi cele mai multe orașe.

Nu voiesc să intru în desbaterea chestiunii dacă din punct de vedere al intereselor generale naționale e de dorit ca orașele să aibă autonomie întinsă ori nu. În cunoștința stărilor din vechea Ungarie însă trebuie să accentuez, că nici în Ungaria nu au avut-o. Dar e mai presus de orice îndoială că dezvoltarea orașelor e un interes superior de stat, și că această dezvoltare depinde de gradul autonomiei lor.

Legea administrativă în vigoare azi, impune administrației un birocratism de nesupportat. Pentru o vânzare sau cumpărare trebuie să atâtea hotărâri, atâtea publicări, aprobări cari nu mai sosesc și apoi ordonanțări, dacă sunt credite, iar dacă nu sunt, deschideri de credite suplimentare prin redactare de buget suplimentar tot cu asemenea aprobări, încât nimeni nu mai intră bucuros în afaceri cu comuna. Ba, de ex., la licitații, comuna nici nu are posibilitatea să participe, oricâte avantagii economice ar rezulta pentru ea din asemenea transacțiuni.

Statul fiind atotputernic, merge încă și mai departe în apăsarea comunelor, impunându-le anumite datorii care ar cădea în sarcina sa. Vechea administrație maghiară a introdus acest mod curios de guvernare, însărcinând cu un gest de condescendență orașele să porceadă la executarea datorințelor de stat, fără a le da și mijloacele financiare necesare. Iar guvernele noastre au urmat tradiția veche, așa, că azi, d. e. comunele din Ardeal trebuie

să se ocupe de următoarele datorii care conform legilor în vigoare, în Ardeal, sunt ale statului:

1. chestii militare, executarea conscrierilor și altor lucrări conform legii de recrutare; 2. în chestiuni de dări la conscrieri și încasări, darea de arme, impozit de vânat, taxa pentru scutirea de serviciu militar, susținerea percepțiilor de stat; 3. în chestiuni de plasarea muncitorilor supoartă o parte a cheltuelilor; 4. face poliția de câmp și judecata de contravenții; 5. susține judecătoria comună; 6. prevede agende de tutorat prin scaunele orfanale; 7. execută înmanuările diferitelor judecătării și oficii de stat; 8. prevede serviciul sanitar veterinar; 9. contribuie la spesele susținerii serviciului sanitar; 10. participă la exproprieri ordinare; 11. participă la exproprierile reformei agrare; 12. susține instituții de instrucție populară; 13. face poliția de construcții și incendiară; 14. îngrijește cerșitorii, copii părăsiți și azilele de bătrâni; 15. face conscrierile pentru camerele deputaților și senat; 16. supoartă cheltuelile imense ale birourilor de populație, încartiruire, închiriere; 17. plătește spesele de încartiruire și rechiziționarea vehiculelor în caz de mobilizare; 18. furnizează datele statistice pentru toate autoritățile și institutele de stat; 19. ține evidența și face concesionarea pentru presă; 20. susține of. stării civile; 21. încasează taxele de morboși; 22. supoartă o parte din spesele sanitare; 23. susține casarmele necesare garnizoanei; 24. prin scutirea de impozite comunale a funcționarilor și imobilelor statului tot orașele supoartă și sarcinile ce ar cădea pe acestea subiecte de dare și contribuie încă la prevederea altor multe agende, care ar fi, în prima linie, datorii de stat, și cu enumerarea cărora nu voesc să vă mai obosesc.

Și, în afară de această, trebuie să menționăm că prin dispoziții de legi (1883: VII) s'a interzis impunerea depunerilor și mai de curând s'a interzis aleptarea impozitului comună după impozitul pe câștigul de război; iar prin dese acordări de avantagii ale legii pentru încurajarea industriei, s'au închis înaintea orașelor tot atâtea izvoare de venit atât de necesare pentru prosperarea lor, fără a fi acestea măsuri motivate de interesul general al economiei naționale. Dar statul a mers și mai departe în măsurile sale egoiste: a confiscat simplaminte unele venituri comunale pe seama sa, fără nici o recompensă: lucru cu totul neobișnuit în o țară unde se guvernează cu pricepere.

În cazul concret al orașului Cluj, d. e., statul a confiscat fără nici-o recompensă pentru oraș, următoarele taxe, care înainte alimentau bugetul comunei:

1. Taxele anuale pe lux (servitori, cai, automobile);
2. Impozitul asupra circulației articolelor de lux;
3. Impozitul asupra consumației în restaurante și cafenele;
4. Taxele de 10% asupra valorii facturale a mărfurilor, care intră în oraș;
5. Taxele pe chirie.

Pentru confiscarea taxei pe spectacole ne asigură legea compensații, însă din nefericire, deși am cerut-o și urgit-o, nu am primit nimic nici până în ziua de azi, ca și chirile pentru casarme.

Comunele așteaptă, ca prin reforma administrativă să fie sistată această stare imposibilă: să se fixeze precis raportul dintre stat și comună, să se dea dispoziții categorice care fac imposibilă confiscarea veniturilor noastre fără nici-o recompensă, să se stabilească, că agende de stat se pot impune comunei numai după acordarea prealabilă a dotațiunei de stat pentru acoperirea cheltuelilor acestor lucrări și după stabilirea prin legea drepturilor orașelor la contribuția statului, după anumite norme, ca să nu mai depindă de placul guvernului.

Paguba ce a suferit orașul Cluj prin exproprieria gratuită a veniturilor sale menționate, trece peste 4 milioane lei.

Prin astfel de măsuri însă se face comunelor, a priori, imposibil, să aibă un buget real și bine ordonat, mai ales, când dispozițiunea ne surprinde în toiul executării bugetului, având tot dela aceleași autorități, care au cauzat răsturnarea lui, ordine severe de a ne ținea strict în cadrele lui.

Uniunea noastră este chemată să împiedice neglijarea, de multeori, violarea intereselor orașenești, intervenind ea cu autoritatea ei morală, pe care i-o asigură faptul, că nu e organizație pentru a servi interese particulare, ci e totalitatea acelor organe ale statului, care contribuie mai mult la progresul cultural, economic și național al țării.

Expunerea detaliată a categoriei a treia de cauze ale neorânduiri gospodăriei noastre, anume acelea rezultate din situația generală a țării după război, nu încapă în cadrele acestei lucrări, și sunt în deobște cunoscute și întâlnite la tot pasul. Din acest motiv trecem la cercetarea mijloacelor, care ne stau la dis-

poziție pentru a merge spre ordonarea gospodăriei orașelor.

Baza gospodăriei comunale este bugetul; în consecință, e de o importanță primordială pentru soliditatea finanțelor sale, ca comuna să aibă un *buget bine ordonat*, după posibilitate, fără deficit. Dacă se ivește, totuși, deficit, trebuie căutat a se reduce acel deficit prin micșorarea cheltuelilor și majorarea venitului.

La stabilirea bugetului trebuie însă bine cumpănită necesitatea, utilitatea și urgența cheltuelilor preliminate; se va ține seamă, mai ales de instituțiile și lucrările care servesc scopuri generale, de prima necesitate pentru toate clasele sociale și de investițiile productive.

La compunerea proiectului se va observa economia, adică o *cruțare rațională*, considerând capacitatea de contribuție a cetățenilor, și în aceste cadre se va căuta satisfacerea necesităților sociale, a trebuințelor economice, a comunicației, dezvoltării industriei, comerțului, și a instrucției publice: toate cheltuelile care nu se pot reduce prea mult, fără ca nivelul cultural și economic al comunei să sufere.

Trebuie deasemenea să se ție seamă, ca printr-o retribuire suficientă să se poată asigura comunei funcționari capabili de cari are nevoie acum în special, pentru propășirea administrației și instituțiilor ei.

Așadară o economie rațională (cruțare calitativă) va fi acel fir roșu, care va conduce gospodăria publică. Nu se poate admite ca sub pretextul cruțării să sufere administrația, ci se va căuta soluționarea prin angajarea oamenilor pricepuți, capabili de muncă și simplificarea serviciilor.

Nu se poate admite urcarea impozitelor comunale în așa măsură, ca aceasta să stânjenească puterea și voia de muncă a cetățenilor, căci în acest caz am face gospodărie de jaf, o politică financiară cu desăvârșire greșită. Trebuințele financiare crescânde se vor acoperi în o administrație sănătoasă cu preferință prin potențarea veniturilor averii comunale, prin exploatarea întreprinderilor și uzinelor comunale în mod cât mai rațional, eventual în regie proprie, câștigând în acest fel pe seama comunii venitul antreprenorului. Se vor crea noi întreprinderi lucrative, se vor administra și cele existente în spirit comercial, liberându-le de povara birocrațismului vechiu. Conjucturile economice se vor folosi în interesul comunității.

Dar să ne oprim puțin la chestiunea conducerii uzinelor comunale în regie proprie. Totdeauna am susținut și susțin că trebuie

purces și la noi *la comunalizarea întreprinderilor de interes public* (luminație, comunicație, apeduct, canalizație, abator, hală de vânzare etc.) nu numai din punctul de vedere al politicii sociale, dar și din motive financiare. Aceste principii expuse la congresul orașelor din Germania, ținut în anul 1914 în Köln, au aflat acolo aprobarea generală ca și mai târziu, propunerile referitoare la extinderea activității de monopolizare a întreprinderilor de utilitate publică și asupra distribuirii articolelor monopolului statului, comerțului cu terenuri pentru construit, asupra *farmaciiilor*, comunicații pe teritoriul comunelor, distribuirii alimentelor, oficiilor de plasare. De și nu s'a mers în executare așa departe, totuși în străinătate uzinele comunale acopăr o parte considerabilă a bugetului comunal. Să amintim aici numai cazul orașului Berlin — Lichtenberg, unde deja în anul 1914 uzinele comunale aduceau comunei un venit, care echivala cu 200% a întregului impozit comunal suplimentar. Și la noi aceste venituri sunt lăsate încă în mare parte speculației private!

Administrația modernă caută a realiza aceste teze fundamentale și prin sacrificii: avem zeci de exemple. Astfel orașele (mai de curând, la noi, Aradul) răscumpără concesionarea făcută în trecut asupra întreprinderilor de acest fel pentru a-și asigura, pe lângă programul său social, și întregul venit, care derivă în primul rând, din progresul orașului și din sacrificiile sale aduse pe teren cultural și social. Deci la nouăle exarindări orașele se vor îngriji ca să-și asigure dreptul de răscumpărare în timpul cel mai scurt.

Ajutorarea și prosperarea industriei nu e numai interesul proprietarilor acelor industrii, ci încă în măsură mai mare interesul economiei naționale, interesul țării; dezvoltarea industriei, fabricilor e una dintre cele mai importante chestiuni ale țării, iar pentru oraș o fabrică mare înseamnă înviorarea vieții lui economice, ocuparea a sute și mii de brațe lucrătoare și — un contribuabil viguros.

(Va urma.)

Nu poți face un pas pe pământ fără să nu găsești o datorie de împlinit.
(I. I. Rousseau.)

Nenorocirile trecute să ne fie măcar de oarecare folos și să ne învețe leacurile de nevole pentru relele de acum.
(Henrich al IV.-lea)

Opera de artă cea mai înaltă e virtutea celor tari de suflet.
(Jean Lahor)

Viața noastră are preț numai întru cât procură utilitate; bine și plăcere altora.
(Marc-Aureliu)

PARTEA OFICIALĂ

Manifestul Regelui către națiune.

— Cu prilejul încoronării. —

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională am moștenit Coroana României, după glorioasa domnie a regelui Intemeietor.

Suindu-mă pe tron am rugat Cerul să dea rod muncii, ce, fără preget, eram hotărît să închin iubitei mele țări, ca bun Român și rege.

Pronia cerească a binecuvântat și prin bărbăția poporului și vitejia ostașilor ni-a dat să lărgim hotarele Regatului și să înfăptuim dorul de veacuri al neamului nostru.

Am venit astăzi cu Regina — care ni-a fost tovarășe în credința neclintită la răstiriște și la bucurie — ca printr'această serbătoare să consacram în fața Domnului și a scumpului nostru popor legătura ce ne unește deapănarea cu dânsul.

Punând pe capul meu, într'această străveche cetate a Daciei romane, Coroana de oțel dela Plevna, pe care noi și glorioase lupte au făcut-o pe veci Coroana României Mari, Mă închin cu evlavie celor cari, în toate vremurile și de pretutindeni, prin credința lor, prin munca și prin jertfa lor, au asigurat unitatea națională și salut cu dragoste pe acei cari au proclamat-o într'un glas și o simțire dela Tisa până la Nistru și până la Mare.

Intr'acestea clipe gândul Meu se îndreaptă cu recunoștință către viteaza și iubita noastră armată.

Pentru răsplata trecutului, rog Cerul ca poporul nostru să culeagă în pace roadele lor binecuvântate și să propășească în liniște, frăție și muncă harnică.

Cu inima plină de dragoste și credință mărturisesc dorințele sufletului Meu:

Vreau ca țărânimea, stăpână pe veci pe ogoarele ce le-a dobândit, să le dea toată puterea de rodire în folosul ei și al binelui obștesc.

Vreau ca muncitorimea, credincioasă patriei, să-și afle soarta tot mai prosperă într'o viață de armonie și de dreptate socială.

Vreau ca, în hotarele României, toți fiii buni ai țării, fără deosebire de religie și de naționalitate, să se folosească de drepturi egale cu ale tuturor Românilor, ca să ajute puterile Statului, de care Cel-de-Sus a rânduit să trăiască împreună cu noi.

Vreau ca Românii din toate straturile sociale, însuflețiți de năzuința unei cepline înfrățiri naționale, să se folosească toți de legitima ocrotire a Statului.

Vreau ca în timpul domniei Mele, printr'o întinsă și înaltă dezvoltare culturală, patria noastră să-și îndeplinească menirea de civilizație ce-i revine în renașterea Orientului european, după atâtea veacuri de cumplite zbuciumări.

Sunt sigur că în îndeplinirea marelui nostru datorii voi avea sprijinul tuturor bunilor fii ai țării, nedespărțiți în gând și în faptă în jurul Tronului.

Acestei sfinte misiuni, în neclintită unire cu poporul nostru, voi închina toate puterile mele de om și de rege și asupra ei chem în această zi solemnă de înălțare sufletească binecuvântarea celui A-Tot-Puternic.

FERDINAND I.

Consiliul Orașului Cluj.

Nr. 19412—1922. Cons.

Obiect: Exarândarea uzinei electrice.

Consiliul orașului în ședința extraordinară din 25 Octomvrie 1922 aduce următoarea

Hotărâre:

Se anulează concursul publicat sub Nr. 17.323—922 cons. cu data de 12 Noemvrie 1922 ora 11 a. m. și se escrie concursul nou în baza contractului Tip „B” cu modificările din adresa Min. de Interne plus luminația gratuită acelor 2 teatre și birourile Primăriei pe ziua de 12 Noemvrie 1922 oara 11 a. m.

Cluj, la 25 Octomvrie 1922.

Primar:
Dr. Iulian Pop.

Cele mai bune
Cele mai frumoase
Cele mai eftine

cărți, hârtie, art. de scris
la librăria

Könyv-, papir-,
LEPAGE könyvkereskedésében

legjobb
legszebb
legolcsóbb a

irószer a

CLUJ, Piața Unirii

Aviz

Am pierdut brevetul industrial Nr. B. 135
—1921, îl declar de anulat.

Ioan Rațiu
Calea Lungă Nr. 1

Aviz

Am pierdut brevetul industrial Nr. A. 43
—1914, îl declar de anulat.

Albert Nagy
Calea Moșilor Nr. 119.

Aviz

Am pierdut carnetul de călătorie pe C.
F. R. îl declar de anulat.

Ioan Câmpian
servitor la primărie.

Știri dela oraș.

La cina dată la Palat în seara de 17
l. c. M. Sa Regele s'a întreținut cu dl primar
dr. I. Pop, interesându-se de starea orașului
Cluj.

Dl Ministru de Interne a admis, că ofertele pentru exarândarea uzinei noastre electrice să fie făcute în baza contractului tip lucrat de comisiunea de experți, fiind aceasta precis și mai favorabil pentru oraș.

Dl cons. E. A. Dandea, secretarul Uniunii Orașelor a ținut în 18 l. c. — cu ocazia adunării generale a II.-a, care a ținut-o Uniunea la București în sala festivă a Camerei de comerț — o conferință despre Ordonarea gospodăriei orașanești, care o publicăm în nrul prezent și cei următori.

Uniunea Orașelor a înaintat guvernului o Moțiune, în care îi face cunoscute principiile cari dorește să le vadă asigurate în reforma financiară și administrativă, pentru că orașele să poată prospera. Să cere și concesionarea gazului metan pentru orașele interesate.

Comisiunea agrară a expropriat aproape în întregime moșiile orașului Cluj. Orașul va recura aceasta dispoziție, care zdruncină total echilibrul bugetului său și programul său social. Și până la înaintarea apelului s'a intervenit telegrafice la guvern și la Uniunea Orașelor, pentru a câștiga suspendarea hotărîrii.

FRATII RENNER & Co. S. A.

FABRICA DE PIELARIE CLUJ

este cea mai mare și mai modernă instalație pt.
fabricarea mărfurilor de pielărie.
Produsele ei concurează cu cele mai
bune și mai ieftine produse streine.

FABRICA DE PIELARIE, ÎNCĂLĂMÎNTE ȘI CURELE DE TRANSMISIUNE

Sucursale și reprezentanții în
toate orașele mai însemnate din țară

MAKKA Y fémárugyár, Cluj

STRADA GH. BARIȚIU No. 16

TELEFON No. 807.

Sürgöncim: «ALUMINIUMGYÁR»

BAIA ELISABETA FÜRDŐ

Proprietar: Ludovic HELLMANN

STR. CĂLUGĂRIȚELOR 1.

Deschisă dela orele 6 a. m. până la 7 p. m

Mare depozit de vinuri, fabrică de spirt, rom, cognac, siropuri și licheururi.

ELIAN

Fermă - model

rideric Cell și Fii

Grupa Dr. Wilhelm Czell.

ABRICĂ DE BERE, licheururi și rom, depozit de spirt
și vânzare de vinuri în engros

CLUJ, Str. Mănăsturului No. 4-6.

SIOVITS

TELEFON 381.

PICTOR DE FIRME
C I M F E S T Ő

Strada N. Jorga, colț cu Strada Corcheș

* **B U T O R** ebédő és hálósobák stb. *
* O L C S Ó Á R B A N * *

* **FISCHER ALBERT ÉS Co.** *
* butorraktár, asztalos és kárpitos-műhely *
* Cluj, Calea Regele Ferdinand 61. *

BANCA ARDELEANA ȘI CASA DE ECONOMIE

OCIETATE ANONIMĂ

CLUJ, PIATA UNIRII 32. (CLĂDIRE PROPRIE).

FONDATA IN 1894. — SUCURSALA LA TURDA.

Efectuiază remiteri pentru orice piață din țară și străinătate, în condițiunile cele mai favorabile. Cumpără și vinde valută străină. Depuneri se acceptă spre fructificare cu dobânzile cele mai mari, și se plătesc ori-când fără prealabilă denunțare. Impozitele asupra capitalului se plătesc de către bancă

Vadász & Co.

Intreprindere pentru instalațiuni moderne de electricitate și apă

Strada Universității No. 2. - Telefon 2-14.

Hölgyek figyelmébe!

Kitűnő onduláció és hajfestészet csak a
ban. Fejmosás. Manikűrözés. Modern
hajmunkák legszebb kivitelben, méltá-
nyos árak mellett készülnek. o o o o

SALON D PARIS
C L U J
CALEA VICTORIEI 2.
(Kossuth-u.)

UZINA ELECTRICA A ORASULUI SUB CONDUCEREA SOC.

G A N Z

FÉLE VILLAMOSSÁGI RÉSZV.-T.

CLUJ, CALEA REGELE FERDINAND 30. (PALATUL SZÉKELY).

TELEFON 403.

EXECUT

instalații electrice și trans-
misiuni de curent. La co-
mandă efectuează insta-
lații de motoare electrice.
Lămpi și materiale pen-
tru instalații permanent
ooo în depozit. ooo

ELVÁLLAL

elektromos világítási és
erőátviteli berendezése-
ket. Izzólámpák, ivlámpa
szénpálcák, szerelési a-
nyagok és kisebb moto-
rok állandóan raktáron.
Költségvetéseket és fel-
világosításokat díjtalanul
ooooo nyújt oooooo

CIASORNICAR ȘI BIJUTIER :: ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ
Legelőcsőbb bevásárlási forrás!

Nagy raktár órák, ékszerek, arany-, ezüst-
árúk és disztárgyakban. Ékszerek, tört ezüst,
aranyárúk legmagasabb árban beváltatnak.
CLUJ-KOLOZSVÁR, Calea Regele Ferdinand 27. (Vesselőnyl-u.)
Vis-à-vis dela POȘTA MARE. (A főpostával szemben).

BABITS

RECLAMA e sufletul comerțului!

BITUMUL MATITZA SOC. ANON.

Capital social Lei 6.000.000

CENTRALA BUCUREȘTI

Filiala CLUJ, Calea Regele Ferdinand No. 55. I.

TELEFON 10-09.

Execută tot felul de lucrări în legătură cu pro-
dusele BITUMULUI, ca asfaltare izolațe
la case, acoperișe din ciment de
lemn (Holzzement) etc. etc.

* Material totdeauna la magazie. *

C L U J

PIAȚA UNIRII No. 4.

Sucurs. și reprezentante
în România: — București,
Arad, Oradea-Mare, Satu-M.
Cernăuți, Brașov, Sibiu, Dej,
Bistrița, Sigh. Marmăției, Tg.-
Mureș, Timișoara, Medias.

CAROL LASSEN

CASĂ INTERNAȚIONALĂ DE SPEDIȚIUNI ȘI TRANSPORTURI

SUCURSALE PROPRII ÎN STRĂINĂTATE:

Berlin, Hamburg, Bremen, Lübeck, Stettin, Danzig, Emden,
Flensburg, Leipzig, Dresden, Chemnitz, Breslau, Prosen, Aa-
chen, Köln a. Rh., Frankfurt a. M., Kaiserlautern, Mannheim,
Ludwigshafen, Worms, Karlsruhe, Pforzheim, Freiburg, i. Br.
Schramberg, Schwenningen a. N., Stuttgart, Heilbronn a. N.
Nürnberg, Ulm, Regensburg, Passau, Salzburg, Wien, Lissa-
bon, Reval, Rotterdam, Stockholm, Gothenburg, Christiania,
Copenhagen, Esbjerg.

C L U J

PIAȚA UNIRII No. 4.

Transporturi în vagoane
complecte și colective,
vămuiri și reclamațiuni
ooo de fracție. ooo